

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Cykl koniunkturalny

Temat lekcji: Cykl koniunkturalny, czyli o wahaniami w gospodarce

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się, czym jest cykl koniunkturalny i poznaje przyczyny tego zjawiska

Poznawcze: zdobywanie przez ucznia (jako potencjalnego przyszłego przedsiębiorcy) umiejętności przygotowania się na wahania gospodarki krajowej

Wychowawcze: zachęcenie do planowania swoich działań (może to być wstęp do tematyki zarządzania ryzykiem)

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca w grupach (plakat)

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, duże arkusze papieru, markery.

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel prezentuje film.
2. Potem nauczyciel prosi uczniów o pytania dotyczące filmu: krótka dyskusja nad kwestiami, które zainteresują uczniów; powtórzenie, czym jest cykl koniunkturalny i z czym się wiąże.
3. Ćwiczenie: nauczyciel dzieli klasę na 3-4 osobowe grupy. Rozdaje kartki z napisanymi przykładami działalności gospodarczej (np. firma „Kwiaty na raty” - kwaciarnia, Zakład „Rzeźnia na Obrzeżach” - sklep mięsny, „Tani Ciuch” - handlowanie używanymi ubraniami, „Podróżowanie na Żądanie” - podróżowanie po świecie i sprzedawanie zdjęć i artykułów dokumentalnych z tych podróży, „Akademia Nauk dla Każdego” – prywatna szkoła wieczorowa, „Pudelek i Mruczuś” - lecznica dla zwierząt itp.). Uczniowie mogą też sami wymyślić przykłady „własnego interesu”. Ich zadaniem jest wyobrazić sobie, że są zespołem zarządzającym tą konkretną firmą i muszą przygotować się na wahania cyklu koniunkturalnego (tak jak filmowa wiewiórka). Mają zastanowić się nad sposobem uzyskania największych dochodów, i potem nad tym, co może zagrozić ich działalności gospodarczej, określić te zagrożenia i wymyślić sposób zapobiegania różnego rodzaju niebezpieczeństwom i stratom. Pracę wykonują w formie plakatu na dużym arkuszu papieru, aby mogli potem zaprezentować swoje pomysły w atrakcyjnej formie.
4. Na zakończenie uczniowie prezentują wyniki swoich analiz. Nauczyciel komentuje różnego rodzaju pomysły, stara się wywoływać dyskusje i dopuszcza możliwość komentowania pomysłów przez inne grupy.
5. Praca domowa: uczniowie mają odnaleźć w Internecie, w prasie lub w programie telewizyjnym dwa przykłady wahań rynkowych (wzrostu i spadku gospodarczego) w dowolnie wybranym kraju.

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Działalność gospodarcza

Temat lekcji: Jak rozpocząć działalność gospodarczą?

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń poznaje procedury rozpoczynania działalności gospodarczej

Poznawcze: uczeń zapoznaje się z zaletami i wadami prowadzenia działalności gospodarczej, przygotowuje się do podjęcia działań w celu założenia własnej firmy w przyszłości

Czas zajęć: 45 minut

Pomoce: duże arkusze papieru, markery, kartki A4 (lub praca w zeszytach)

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem.

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od rozmowy z uczniami: Czy wiecie, dlaczego możecie w swoim kraju kupować i sprzedawać różne rzeczy? Czy ktoś z was kiedyś coś sprzedawał? I czy na tym zarobił? To wszystko wiąże się z tzw. działalnością gospodarczą. Jak należy to robić żeby było legalne i jak zacząć działalność gospodarczą – to będzie tematem lekcji.
2. Nauczyciel prezentuje film.
3. Po projekcji filmu nauczyciel prosi uczniów o pytania: dyskusja nad kwestiami, które zainteresują uczniów. Potem nauczyciel przypomina i zapisuje na tablicy 5 kroków rozpoczęcia działalności gospodarczej: (1) zarejestrowanie swojej działalności gospodarczej w swoim urzędzie miasta lub w urzędzie gminy; (2) zarejestrowanie działalności w urzędzie statystycznym i zadeklarowanie, na czym będzie polegać działalność; (3) zgłoszenie działalności gospodarczej do urzędu skarbowego; (4) założenie konta bankowego; (5) zgłoszenie jednoosobowej firmy do systemu ubezpieczeń społecznych, aby w przyszłości liczyć na emeryturę, czy inny rodzaj wsparcia ze strony państwa (można to robić raz jeszcze prezentując poszczególne sceny z filmu). Uczniowie przepisują „5 kroków” do zeszytów.
4. Ćwiczenie: jaki rodzaj działalności gospodarczej możemy prowadzić? Uczniowie podzieleni w 4osobowe grupy spisują na dużych arkuszach papieru znane im sposoby prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Potem prezentują wieszając arkusze na tablicy. Pomocą może być dokument Polska Klasyfikacja Działalności (w załączeniu link do strony GUS, z której to można ściągnąć: http://www.stat.gov.pl/klasyfikacje/pkd_07/pkd_07.htm).
5. Dyskusja: wady i zalety prowadzenia własnego interesu. Uczniowie podzieleni na 2 grupy pracują nad argumentami za (jedna grupa) i przeciw (druga grupa) prowadzeniu własnej firmy w Polsce. Po 10 minutach rozpoczyna się dyskusja moderowana przez nauczyciela. Należy zwrócić uwagę uczniów na fakt, iż prowadzenie własnej działalności gospodarczej to nie tylko akt odwagi i przedsiębiorczości, który z biegiem czasu przynieść może sławę i duże dochody, ale też szkoła odpowiedzialności, ciągłego zdobywania wiedzy prawnej i administracyjnej, i też pewne ryzyko (można zbankrutować, jeśli podejmuje się złe decyzje i nie jest się pracowitym człowiekiem).
6. Praca domowa: uczniowie mają za zadanie dowiedzieć się gdzie w okolicy ich zamieszkania (i zameldowania) znajdują się urzędy, do których musieliby się udać chcąc założyć własną firmę.

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Emerytura

Temat lekcji: Emerytura i okolice

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się, na czym polega emerytura i system świadczeń emerytalnych

Poznawcze: zdobywanie przez ucznia (jako potencjalnego przyszłego przedsiębiorcy i emeryta) wiedzy na temat zabezpieczenia emerytalnego

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca własna, praca z zeszytem

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, duże arkusze papieru, markery.

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od kilku pytań: czy wiecie, z czego żyją wasi dziadkowie? Kto wie, czym jest emerytura? Skąd emeryci biorą pieniądze? Dlaczego emerytury są tak ważne? Co wiecie jeszcze na temat emerytury?
2. Nauczyciel prezentuje film.
3. Potem nauczyciel prosi uczniów o pytania dotyczące filmu: krótka dyskusja nad kwestiami, które zainteresują uczniów; powtórzenie, czym jest emerytura i z czym się wiąże.
4. Nauczyciel dzieli uczniów na 3-4 osobowe grupy. Uczniowie mają za zadanie na dużych arkuszach papieru odpowiedzieć w formie graficznej: skąd się bierze emeryturka? Nauczyciel może zaproponować formy takie jak: komiks, plakat, kolaż skojarzeń (rysunki o różnej tematyce, które zaprezentują, co się uczniom kojarzy z emeryturą i jej pozyskaniem), wykres itp. Po zakończeniu pracy uczniowie prezentują prace. Nauczyciel koryguje ewentualne błędy w zrozumieniu, czym jest emerytura i jakie są jej źródła. Można powtórzyć projekcję filmu tłumacząc po kolei pojęcia, jakie występują rozmowie Króla z Eugeniuszem Loci.
5. Nauczyciel pyta uczniów o znane im fundusze emerytalne w Polsce i za granicą. Zachęca w ramach pracy domowej do zapytania rodziców, do jakiego funduszu należą i jakie będą orientacyjne wypłaty emerytalne ich rodziców i czy rodzice są jak dotąd zadowoleni z systemu emerytalnego w Polsce. Druga część pracy domowej: dowiedzieć się jak wygląda system emerytalny w innym dowolnie wybranym kraju (niekoniecznie europejskim).

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Globalizacja

Temat lekcji: Czy globalizacja jest O.K.?

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń poznaje pojęcie globalizacja

Poznawcze: zdobywanie przez ucznia wiedzy na temat zalet i wad globalizacji

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca w grupach (sąd nad problemem)

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, kartki, markery lub farby

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od poproszenia uczniów o sprawdzenie, gdzie zostały wyprodukowane trzy rzeczy, w które są ubrani, które mają na stolikach, w plecakach (np. bluzy, koszule, sukienki, piórniki, plecaki, torby, buty, słodycze, napoje, zegarki, biżuteria, i inne rzeczy, które uczniowie mają przy sobie na lekcji). Uczniowie sprawdzają i mówią – nauczyciel zapisuje na tablicy kraje, które wymieni uczniowie. Nauczyciel pyta, czy ktoś wie, jak nazwać proces tworzenia się gospodarki na całym obszarze Ziemi. Zapisuje na tablicy odpowiedź: GLOBALIZACJA.
2. Nauczyciel prezentuje film
3. Po projekcji filmu nauczyciel prosi uczniów o zapisanie w zeszytach pod słowem globalizacja pojęć, jakie zapamiętali z filmu. Poszczególne z nich nauczyciel omawia i dyskutuje z uczniami np. wyprodukowane poza granicami kraju, eksport, import, handel bezcłowy, bariery celne, wspólna waluta, międzynarodowe organizacje handlowe, handlowe umowy międzynarodowe, pakt polityczny, Unia Europejska, traktat z Schengen. Warto przy tym powtórzyć projekcję scen z filmu z planszami.
4. Dyskusja: nauczyciel dzieli klasę na dwa obozy w następujący sposób. Prosi, aby uczniowie, którzy są „za” globalizacją usiedli po jednej stronie klasy, a ci, którzy nie są do końca do niej przekonani „przeciw” lub „nie jestem pewien czy to dobre” – po drugiej. Nauczyciel prosi o ustalenie przez grupy swojej opinii popartej argumentami i rozpoczyna się dyskusja. Ważne jest, aby przedstawiciele grup mówili na przemian (raz „za” raz „przeciw”) i na bieżąco komentowali przemówienia swoich przeciwników. Nauczyciel na bieżąco koryguje błędy w rozumieniu i ocenie tego, czym jest globalizacja. Jeśli ktoś w trakcie dyskusji zmieni zdanie, może zmienić front i przejść na inną stronę klasy. Pod koniec dyskusji sprawdza, ile osób zmieniło zdanie i ocenia poziom i siłę argumentacji poszczególnych grup i konkretnych osób.
5. Na zakończenie lekcji nauczyciel prosi o sformułowanie 2-3 korzyści oraz zagrożeń związanych z faktem globalizacji. Uczniowie zapisują to w zeszytach.

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Kredyty

Temat lekcji: Kredyt oswojony

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się, co to jest kredyt

Poznawcze: zdobywanie przez ucznia (jako potencjalnego przyszłego przedsiębiorcy) wiedzy na temat możliwości kredytowych oraz korzyści i zagrożeń, jakie są z tym związane

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca w grupach

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, kartki

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od napisania na tablicy słowa: KREDYT. Uczniowie mają minutę na napisanie w zeszytach jak największej ilości słów, jakie kojarzą im się z tym pojęciem. Uczniowie, którzy napiszą jak najwięcej trafnych wyrazów otrzymują od nauczyciela prezent: kredyt – może to być np. wstawienie szóstki, którą mają utrzymać przez całą lekcję poprzez stałą aktywność na niej, inne warianty: dodatkowa możliwość bycia nieprzygotowanym na lekcji, dodatkowy plus lub ocena za udział w lekcji, możliwość wykonania dodatkowej pracy na lepszą ocenę itp. Nauczyciel w ten sposób praktycznie wprowadza uczniów w temat.
2. Nauczyciel prezentuje film
3. Po projekcji filmu nauczyciel prosi uczniów o pytania: dyskusja nad kwestiami, które zainteresują uczniów. Potem nauczyciel przypomina i zapisuje na tablicy poszczególne pojęcia związane z kredytami: stałe dochody, zdolność kredytowa, wniosek, raty miesięczne, warunki kredytowe, umowa kredytowa, zabezpieczenie kredytowe, odsetki, prowizje (można to robić raz jeszcze prezentując plansze z filmu).
4. Dyskusja: nauczyciel pyta uczniów o zagrożenia związane z kredytami, prosi o przykłady znane uczniom – kiedy kredyt może zagrażać budżetowi rodziny lub firmy?
5. Powtórzenie – krótka kartkówka: uczniowie mają w parach z pamięci napisać w formie chronologicznego wykresu poszczególne etapy uzyskania kredytu.
6. Praca domowa: uczeń na podstawie samodzielnie zdobytych informacji ma napisać krótką pracę pisemną na temat „Zalety i wady kredytów”.

*KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE***Migracje zarobkowe**

Temat lekcji: Dlaczego ludzie migrują zarobkowo?

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się definicji migracji zarobkowej i poznaje przyczyny tego zjawiska
Poznawcze: zdobywanie przez ucznia (jako potencjalnego przyszłego przedsiębiorcy lub choćby pracownika konkurującego z innymi na rynku pracy) umiejętności znajdowania optymalnych rozwiązań w celu osiągnięcia wysokich dochodów bez wyjeżdżania z kraju

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca własna, praca z zeszytem

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem.

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel prezentuje film.
2. Ćwiczenie: nauczyciel pisze na tablicy słowo MIGRACJA. Prosi uczniów o podanie pojęć, które kojarzą się z tym słowem – propozycje uczniów zapisuje na tablicy.
3. Potem nauczyciel prosi uczniów o pytania dotyczące filmu: dyskusja nad kwestiami, które zainteresują uczniów.
4. Czy to dobrze, że ludzie migrują zarobkowo? Uczniowie na podstawie filmu i wniosków z dyskusji zapisują w zeszytach własną opinię – odpowiedź na pytanie. Po 10 minutach nauczyciel prosi o prezentację kilku opinii i pozwala na dyskusję (jeśli taka się wywiąże). Nauczyciel może zapytać uczniów, do jakich krajów emigrują najczęściej Polacy. Dyskusja powinna dążyć do wniosku, iż migracje zarobkowe są powszechnym zjawiskiem, ale niezbyt dobrym dla kraju, z którego ludzie migrują.
5. Na zakończenie dyskusji nauczyciel na tablicy spisuje propozycje uczniów IDEALNA POLSKA – sposoby zapobiegania migracjom zarobkowym w Polsce. Uczniowie przepisują pomysły do zeszytu.
6. Praca domowa: na podstawie artykułów prasowych lub wywiadu przeprowadzonego w swojej rodzinie uczeń ma za zadanie znaleźć po dwa przykłady dobrych i złych skutków migracji zarobkowej.

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Płatności bezgotówkowe

Temat lekcji: Wady i zalety płatności bezgotówkowych

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się pojęcia płatności bezgotówkowej, i jej genezy

Poznawcze: uczeń poznaje różne zastosowania płatności dokonywanych bezgotówkowo, korzystania z możliwości kart płatniczych i kont internetowych

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca w grupie (komiks), drama

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, duże kartki papieru, markery.

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od pytania: w jaki sposób w dzisiejszych czasach można zapłacić za zakupy? Uczniowie odpowiadają, nauczyciel zapisuje na tablicy (np. gotówka, karta płatnicza, karta kredytowa, przelew, pożyczka, kredyt itp.). Rodzaje płatności bezgotówkowych otacza pętlą tłumacząc, że to właśnie będą bohaterowie dzisiejszej lekcji: płatności bezgotówkowe.
2. Nauczyciel prezentuje film.
3. Praca w grupach: co lepsze? Uczniowie w parach mają za zadanie narysować komiks, którego treścią będzie pokazanie wad lub zalet płatności bezgotówkowych. Po 15 minutach uczniowie prezentują komiksy i uzasadniają wybór „za” lub „przeciw”.
4. Dyskusja: uczniowie mogą przedyskutować kwestie sporne, przy czym nauczyciel powinien zwrócić uwagę na fakt, iż to płatności bezgotówkowe przyspieszają wiele transakcji i sprzyjają działaniom przedsiębiorców.
5. Na zakończenie dyskusji nauczyciel proponuje zabawę. Rozdaje uczniom podzielonym na 4 osobowe kartki z różnymi pojęciami ekonomicznymi dotyczącymi płatności bezgotówkowych (np. karta płatnicza, bankomat, czek, przelew bankowy, karta kredytowa). Uczniowie nie pokazują kartek innym grupom. Mają za zadanie pokazać bez słów za pomocą scenek wylosowane pojęcie. Reszta klasy ma odgadnąć, co jest treścią scenki.
6. Praca domowa: dowiedzieć się, gdzie w okolicy zamieszkania ucznia nie ma możliwości dokonania transakcji bezgotówkowej (płatność tylko gotówką).

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Przedsiębiorczość

Temat lekcji: Charakter biznesmena

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się, na czym polega przedsiębiorczość

Poznawcze, wychowawcze: zdobywanie przez ucznia (jako potencjalnego przyszłego przedsiębiorcy) wiedzy na temat kształtowania przedsiębiorczości i zachęcenie go do takiej postawy

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, praca w grupie, dyskusja

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, kartki z narysowaną postacią człowieka (kontur postaci).

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel prezentuje film
2. Dyskusja: co to jest przedsiębiorczość? Od jakich słów pochodzi? Z czym się kojarzy? Podajcie przykłady osób przedsiębiorczych ze swojej rodziny lub z życia publicznego.
3. Uczniowie podzieleni w 3-4 osobowe grupy mają za zadanie wypisać na rysunku człowieka narysowanego na rozdanych przez nauczyciela kartkach jak najwięcej cech człowieka przedsiębiorczego. Po zakończonej pracy (5 minut) nauczyciel rysuje na tablicy kontur ludzkiej sylwetki i prosi, aby każdy zespół przeczytał wszystko, co napisał i wybrał jednomyślnie dwie cechy z opracowanej przez siebie listy. Po wypisaniu tych cech nauczyciel prosi, aby przerysować to do zeszytu.
4. Uczniowie (praca indywidualna) mają za zadanie wybrać z powyżej wymienionych cech tę, która według nich najlepiej do nich pasuje. Można poprosić, aby chętni pochwalili się tym odkryciem. Następnie wszyscy piszą w zeszytach krótką pracę p.t. „Co mogę zrobić, aby stać się człowiekiem przedsiębiorczym?” Nauczyciel pod koniec lekcji zbiera zeszyty, aby sprawdzić prace uczniów.
5. Praca domowa: na podstawie informacji z prasy lub wywiadu w kręgu rodziny, sąsiadów, znajomych uczeń ma odnaleźć jak najciekawszy przykład autentycznego sukcesu osoby przedsiębiorczej.

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

System płatniczy

Temat lekcji: System płatniczy

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się, na czym polega system płatniczy

Poznawcze: zdobywanie przez ucznia (jako potencjalnego przyszłego przedsiębiorcy i emeryta) wiedzy na temat korzyści płynących z faktu istnienia powszechnego systemu płatniczego

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, gra w skojarzenia, drama

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od napisania na tablicy słowa SYSTEM. Uczniowie mają za zadanie podać jak najwięcej skojarzeń z tym słowem. Nauczyciel zapisuje na tablicy wszystkie podane przez uczniów określenia. Potem dopisuje do słowa SYSTEM pojęcie: PŁATNICZY i prosi uczniów o wyeliminowanie z tablicy słów, które nie pasują do napisanego dużymi literami pojęcia: SYSTEM PŁATNICZY. Można też dopisać nowe skojarzenia z tym konkretnym pojęciem.
2. Nauczyciel prezentuje film
3. Nauczyciel dzieli uczniów na 3-4 osobowe grupy. Uczniowie mają za zadanie opracować i przedstawić scenkę p.t. „Moje przygody z systemem płatniczym”. Scenka nie musi być pantomimą. Uczniowie mogą opracować dialogi.
4. Po zaprezentowaniu przez uczniów nauczyciel może zakończyć lekcję krótką dyskusją na temat korzyści płynących z tego, że istnieje system płatniczy. Uczniowie zapisują w zeszytach wypracowane wnioski.
5. Praca domowa: obserwować i notować przez 7 dni, z jakiego rodzaju form płatności korzystali członkowie rodziny.

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

Własność prywatna

Temat lekcji: To moja prywatna własność!

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń uczy się pojęcia płatności własności prywatnej i związanych z tym zasad funkcjonowania prawa

Poznawcze: uczeń poznaje sposoby nadużycia prawa do własności oraz ochrony swoich własności

Wychowawcza: zachęcenie do szanowania własności innych osób, a także własności publicznej

Czas zajęć: 45 minut

Metody: film, dyskusja, praca w grupach, kolaż

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem, duże kartki papieru, markery, klej, dużo gazet i kolorowych czasopism.

Proponowany przebieg zajęć:

1. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od małej prowokacji. Wita się, podchodzi do kilku osób i zabiera im bez pytania rzeczy ze stolika np. piórniki, zeszyt, plecak itp. Kładzie „zdobycze” na swoim biurku i mówi: jestem waszym nauczycielem i od tej pory te rzeczy są moje, na lekcji przedsiębiorczości każdy może tak robić. Kiedy uczniowie pytają dlaczego, nauczyciel odpowiada: bo ja tu rządzę i mogę tak zdecydować. Jeśli uczniowie nie zaczną sami się bronić i nie wywiąże się dyskusja z argumentami za tym, dlaczego nauczyciel powinien oddać rzeczy, i dlaczego nikt nie powinien niczego zabierać bez uzgodnienia z właścicielem rzeczy, prowadzący lekcję sam musi taką dyskusję sprowokować. Pytania pomocnicze: Dlaczego nie mogę wam tego tak po prostu zabrać? Dlaczego nie mogę zarządzić, że na moich lekcjach każdy może sobie brać rzeczy innych osób bez pytania? Kto mi zabroni? Jak mam do tego prawo? Itp. itd. Nauczyciel powinien po krótkiej wymianie zdań wprowadzić uczniów do tematyki filmu: co to jest własność prywatna.
2. Nauczyciel prezentuje film.
3. Dyskusja: dlaczego król popełnił przestępstwo? Co to jest własność prywatna? Jak prawo reguluje przejmowanie własności prywatnej? Jak można np. zdobyć to, co nam się podoba w sposób legalny i zgodny z prawem? Jakie przykłady niewłaściwego obchodzenia się z własnością prywatną i państwową znamy z historii? Nauczyciel podczas dyskusji może jeszcze raz prezentować film ilustrując poszczególne wątki dyskusji.
4. Praca w grupach: Uczniowie podzieleni na 3-4 osobowe grupy mają wykonać metodą kolażu (wycinki z gazet przyklejone w formie obrazkowej na kartce papieru) obraz prezentujący własność prywatną.
5. Prezentacja prac i krótkie omówienie przez autorów.
6. Praca domowa: dlaczego szanuję/nie szanuję własność/i państwową/ej?

KONSPEKT LEKCJI Z SERII PODSTAWOWE POJĘCIA EKONOMICZNE

WOLNY RYNEK

Temat lekcji: Jak działa wolny rynek?

Cele lekcji:

Dydaktyczne: uczeń poznaje zasady działania wolnego rynku

Poznawcze: uczeń rozumie mechanizmy wpływania na siebie różnych zdarzeń rozgrywających się na polu gospodarki wolnorynkowej

Czas zajęć: 45 minut

Pomoce: duże arkusze papieru, markerki, kartki A4 (lub praca w zeszytach)

Środki dydaktyczne: Odtwarzacz DVD połączony z rzutnikiem multimedialnym lub telewizorem.

Proponowany przebieg zajęć:

6. Nauczyciel rozpoczyna lekcję od rozmowy z uczniami: Czy wiecie co to jest wolny rynek? I w jaki sposób działa gospodarka wolnorynkowa? – to będzie tematem lekcji.
7. Nauczyciel dzieli klasę na cztery grupy i każdej z nich rozdaje kartki z odpowiednimi napisami. Dwie z nich mają za zadanie wypisać na kartce jak najwięcej skojarzeń ze słowem „wolny”, a pozostałe ze słowem „rynek”. (5 min.)
8. Uczniowie przyczepiają kartki do tablicy i prezentują swoje prace. Nauczyciel prosi, aby obejrzeć film i zastanowić się nad tym, jakie znaczenie ma pojęcie wolny rynek w kontekście napisanych skojarzeń oraz treści, jakie za chwilę uczniowie poznają.
9. Nauczyciel prezentuje film.
10. Po projekcji filmu nauczyciel prosi uczniów o wykonanie ćwiczenia: Nauczyciel rozdaje formularze z załącznika nr 1. Uczniowie powinni być podzieleni na cztery grupy. Każda grupa dostaje inny formularz (w załączniku są przygotowane cztery różne wersje). Uczniowie mają za zadanie zastanowić się nad skutkami sytuacji opisanych w formularzu i wypisać je w odpowiednich miejscach. (15 minut).
11. Podsumowanie: uczniowie prezentują swoje przemyślenia i wspólnie próbują wypracować wspólny wniosek. Nauczyciel powinien pomóc uczniom w zrozumieniu, że każdy ruch w przyrodzie przynosi jakieś skutki i tak samo jest w gospodarce wolnorynkowej – tak jak pokazuje sytuacja na filmie. Przypomina też skojarzenia uczniów ze słowami „wolny” i „rynek” pokazując jak łączą się z sytuacjami w przyrodzie i w ekonomii. (10 minut)
12. Uczniowie zapisują w zeszytach wnioski z lekcji (sformułowane wspólnie na podstawie dyskusji). Nauczyciel może zapisać je na tablicy.
13. Uczniowie w ramach pracy domowej mają za zadanie na podstawie informacji znalezionych w prasie lub w Internecie opisać przykładowy skutek działania lub zachwiania gospodarki wolnorynkowej na świecie.

Załącznik nr 1

Wyobraźcie sobie, że jesteście z super lwem, który postanawia razem ze swoim stadem zjeść wszystkie antylopy w całej Afryce. Spróbujcie wyobrazić sobie, co mogłoby się stać, gdyby w całej Afryce lwy zjadły wszystkie antylopy. Napiszcie poniżej cztery pozytywne i cztery negatywne skutki wynikające z takiej sytuacji:

Skutki pozytywne:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Skutki negatywne:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Wyobraźcie sobie, że nagle na w całej Europie zlikwidowane zostały wszystkie mrówki. Spróbujcie wyobrazić sobie, co mogłoby się stać, gdyby zaistniało to zdarzenie. Napiszcie poniżej cztery pozytywne i cztery negatywne skutki wynikające z takiej sytuacji:

Skutki pozytywne:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Skutki negatywne:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Wyobraźcie sobie, że w wyniku jakiejś katastrofy ekologicznej, w całej Azji wyginęły wszystkie ptaki. Spróbujcie wyobrazić sobie, co mogłoby się stać, gdyby zaistniało to zdarzenie. Napiszcie poniżej cztery pozytywne i cztery negatywne skutki wynikające z takiej sytuacji:

Skutki pozytywne:

- 1.
- 2.
- 3.

4.

Skutki negatywne:

1.

2.

3.

4.

Wyobraźcie sobie, że w wyniku zmian klimatycznych w całej Europie zwiędły i obumarły wszystkie drzewa liściaste. Spróbujcie wyobrazić sobie, co mogłoby się stać, gdyby zaistniało to zdarzenie. Napiszcie poniżej cztery pozytywne i cztery negatywne skutki wynikające z takiej sytuacji:

Skutki pozytywne:

1.

2.

3.

4.

Skutki negatywne:

1.

2.

3.

4.